

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU19

Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister. Lagändringarna syftar till att förbättra den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES-området.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 7 juni 2021.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:153 Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	5
Regeringens lagförslag	5
Propositionen	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	6
Propositionen	6
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,

2. lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:153 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 29 april 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjärmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjärmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Lorena Delgado Varas (V), Rickard Nordin (C) och Amanda Palmstierna (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2020/21:153 Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

I bilaga 1 finns en förteckning över behandlade förslag och i bilaga 2 finns regeringens lagförslag.

Bakgrund

Den 17 april 2019 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidareändringar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG. EU:s medlemsstater ska ha genomfört direktivet senast den 7 juni 2021.

Mot denna bakgrund tog en arbetsgrupp inom Justitiedepartementet fram promemorian Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program (Ds 2020:25). Promemorian har remissbehandlats och finns tillsammans med en förteckning över remissinstanserna som bilaga i den proposition som behandlas i detta betänkande.

Regeringen beslutade den 4 mars 2021 att begära ett yttrande från Lagrådet över lagförslagen i den nämnda propositionen. Lagrådet hade inga synpunkter på lagförslagen.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister. Lagändringarna syftar till att förbättra den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES-området.

Propositionen

Regeringen föreslår nya regler på upphovsrättsområdet som syftar till att förbättra den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES-området. Med förslagen genomförs ett EU-direktiv. Regeringen föreslår en ny ursprungslandsprincip för radio- och tv-företag när de gör radioprogram och vissa tv-program tillgängliga i s.k. playtjänster. Det innebär att radio- och tv-företag endast behöver klarera de rättigheter som krävs för att göra program tillgängliga i sådana tjänster i det land där företaget huvudsakligen är etablerat.

Regeringen föreslår vidare att avtalslicensen för vidareändring av radio och tv blir teknikneutral. Det föreslås också en utvidgning av möjligheten för marknadens parter att få en medlare utsedd i samband med avtalsförhandlingar.

Slutligen föreslår regeringen att inte bara den som sänder ut ett radio- eller tv program utan även ett radio- eller tv-företag i ett särskilt fall ska anses delta i tillgängliggörandet av de skyddade verk och andra prestationer som ingår i programmet. Det ska gälla om radio- eller tv-företaget tillhandahåller programmet till den som sänder ut innehållet utan att företaget samtidigt självt sänder programmet till allmänheten. Det innebär att båda aktörerna behöver ha tillstånd från rättighetshavarna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 7 juni 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens lagförslag och tillstyrker därmed propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:153 Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program :

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att 42 f, 47 och 52 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det närmast efter rubriken till 6 kap. ska införas en ny paragraf, 49 b §, av följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 61 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 f §²

Var och en har rätt att till allmänheten *trådlöst eller genom kabel* samtidigt och oförändrat återutsända (vidaresända) verk som ingår i en *trådlös* ljudradio- eller *televisions*utsändning, om avtalslicens gäller enligt 42 a §.

Första stycket gäller inte verk till vilka rättigheterna till vidare-sändning innehas av det radio- eller *televisionsföretag* som sänder ut den ursprungliga sändningen.

Var och en har rätt att till allmänheten samtidigt och oförändrat återutsända (vidaresända) verk som ingår i en ljudradio- eller *tv-utsändning*, om avtalslicens gäller enligt 42 a §.

Första stycket gäller inte verk till vilka rättigheterna till vidare-sändning innehas av det radio- eller *tv-företag* som sänder ut den ursprungliga sändningen.

47 §³

Oavsett bestämmelserna i 45 § första stycket och 46 § första stycket får ljudupptagningar användas vid

1. ett offentligt framförande, eller

2. en överföring till allmänheten utom i fall då överföringen sker på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till ljudupptagningarna från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

Vid användning som avses i första stycket har framställaren samt de utövande konstnärer vars framförande finns på upptagningen rätt till ersättning. Om två eller flera konstnärer har samverkat vid framförandet,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 av den 17 april 2019 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG, i den ursprungliga lydelsen.

² Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2005:359.

³ Senaste lydelse 2013:691.

kan den rätt som tillkommer dem göras gällande endast av dem gemensamt. Mot den som har använt anordningen ska konstnärer och framställare göra gällande sina krav samtidigt.

Används en ljudupptagning vid överföring i form av en *trådlös* ljudradio- eller *televisionsutsändning* som samtidigt och oförändrat återutsänds (vidaresänds) till allmänheten *trådlöst* eller genom kabel gäller följande. Gentemot den som vidaresänder får krav på ersättning göras gällande endast genom sådana organisationer som företräder ett flertal utövande konstnärer eller framställare vars framföranden eller upptagningar används i Sverige. Organisationerna ska framställa kraven samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

Används en ljudupptagning vid överföring i form av en ljudradio- eller *tv-utsändning* som samtidigt och oförändrat återutsänds (vidaresänds) till allmänheten gäller följande. Gentemot den som vidaresänder får krav på ersättning göras gällande endast genom sådana organisationer som företräder ett flertal utövande konstnärer eller framställare vars framföranden eller upptagningar används i Sverige. Organisationerna ska framställa kraven samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

Bestämmelsen i 11 § andra stycket ska tillämpas i de fall som avses i denna paragraf.

Denna paragraf gäller inte ljudfilm.

49 b §

Om någon sänder ut det som ett radio- eller tv-företag tillhandahåller denne utan att radio- eller tv-företaget samtidigt sänder ut det som tillhandahålls, ska även radio- eller tv-företaget anses delta i överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som ingår i utsändningen.

52 a §⁴

Om någon vill *företa* en vidare-sändning genom kabel av verk som ingår i en *trådlös* ljudradio- eller *televisionsutsändning* och begär men inte på önskade villkor får avtal om detta hos en organisation som företräder *svenska* rättighets-havare eller hos ett radio- eller *televisionsföretag* som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, har

Om någon vill *utföra* en vidare-sändning genom kabel av verk och *andra prestationer* som ingår i en ljudradio- eller *tv-utsändning* och begär men inte på önskade villkor får avtal om detta hos en organisation som företräder *ett flertal* rättighets-havare *till i Sverige använda verk eller prestationer på området* eller hos ett radio- eller *tv-företag* som verkställer

⁴ Senaste lydelse 1995:447.

han på begäran rätt till förhandling med organisationen respektive företaget.

En förhandlingsskyldig part *skall* själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingssammanträde och, om det behövs, lägga fram ett motiverat förslag till lösning av den fråga som förhandlingen avser. Parterna kan gemensamt välja en annan form för förhandling än sammanträde.

Den som bryter mot bestämmelsen i andra stycket *skall* ersätta uppkommen skada. Vid bedömning av om och i vilken utsträckning skada har uppkommit för någon *skall* hänsyn tas även till dennes intresse av att bestämmelsen iakttas och till övriga omständigheter av annat än rent ekonomisk betydelse.

utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), har *denne* på begäran rätt till förhandling med organisationen respektive företaget.

En förhandlingsskyldig part *ska* själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingssammanträde och, om det behövs, lägga fram ett motiverat förslag till lösning av den fråga som förhandlingen avser. Parterna kan gemensamt välja en annan form för förhandling än sammanträde.

Den som bryter mot bestämmelsen i andra stycket *ska* ersätta uppkommen skada. Vid bedömning av om och i vilken utsträckning skada har uppkommit för någon *ska* hänsyn tas även till dennes intresse av att bestämmelsen iakttas och till övriga omständigheter av annat än rent ekonomisk betydelse.

Den som vill utföra en vidare-sändning genom annan teknik än kabel och ett radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom EES ska förhandla om licensiering av rättigheter till vidare-sändningen i enlighet med god affärssed.

61 b §

När ett radio- eller tv-företag gör sin utsändning av ett radio- eller tv-program eller en upptagning av programmet tillgänglig för allmänheten i en tjänst via internet ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i det land där företaget huvudsakligen är etablerat. Detta gäller endast i fråga om utövande av de rättigheter som krävs för att utnyttja de verk och andra prestationer som skyddas enligt denna lag och som ingår i radio- eller tv-programmet samt under förutsättning att

1. företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för tjänsten,

2. tillgängliggörandet sker samtidigt med den ursprungliga utsändningen eller under en begränsad tid efter den,

3. när det gäller tv-program, det är fråga om ett nyhets- eller aktualitetsprogram eller ett program som är tv-företagets egen produktion och som är finansierat i dess helhet av företaget, men inte till den del programmet återger ett idrottsevenemang, och

4. företagets huvudsakliga etablering är i ett land som ingår i EES.

Detsamma ska gälla när ett radio- eller tv-företag gör material som utgör komplement till ett radio- eller tv-program enligt första stycket tillgängligt för allmänheten i en sådan tjänst som anges i samma stycke. Det ska gälla också när tillgängliggörandet sker före den ursprungliga utsändningen av programmet.

När det avtalas om ersättning för utnyttjande som avses i denna paragraf ska avtalsparterna beakta alla aspekter av tjänsten.

1. Denna lag träder i kraft den 7 juni 2021.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. De nya 49 b och 61 b §§ ska dock från och med den 7 juni 2025 respektive den 7 juni 2023 gälla i fråga om rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister

Härigenom föreskrivs¹ att 1 och 11 §§ lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller när det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt 42 b, 42 c, 42 d, 42 e eller 42 g § eller, när det gäller vidaresändning genom kabel, 42 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller också vid motsvarande tvister som kan uppkomma till följd av hänvisningarna till 42 b–42 g §§ i 45, 46, 48, 49 och 49 a §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller dessutom vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om exemplarframställning ska ingås med svenska radio- eller tv-företag eller när avtal om vidaresändning genom kabel ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Denna lag gäller när det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt 42 b, 42 c, 42 d, 42 e, 42 f eller 42 g § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller dessutom vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om exemplarframställning ska ingås med svenska radio- eller tv-företag eller när avtal om vidaresändning ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

11 §

Vid tvist om vidaresändning genom kabel ska ett av medlaren framlagt förslag anses antaget, om ingen av parterna invänder mot det inom tre månader från den dag då parten fick del av förslaget.

Vid tvist om vidaresändning ska ett av medlaren framlagt förslag anses antaget, om ingen av parterna invänder mot det inom tre månader från den dag då parten fick del av förslaget.

Denna lag träder i kraft den 7 juni 2021.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 av den 17 april 2019 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG, i den ursprungliga lydelsen.